

FİLM STÜDYOLARINDA MÜZİK (*)

Roger Manvell
John Huntley

Çeviren:
Ass. Ali CEMALCILAR

Bir filmi halk kitlesine sunarken müziğin sağladığı duygusal dürtü önemli ise, çok geçmeden müziğin filmi stüdyolarında da o denli önemli olduğu anlaşılacaktır. 1913 yılında filim yönetmeni olarak sinema dünyasına giren Maurice Elvey, yazarlara gönderdiği bir mektubunda stüdyoda çekim sırasında çalınan müziklerin, stüdyodaki bazı gürültüleri bastırmak amacıyla uygulandığını savunmuştur. Çünkü çoğu kez aynı stüdyoda iki filim birden çekilmektedir. Ancak filim çekiminin yapıldığı yerde müzik çalınmasının asıl nedeni, oyuncuların senaryonun gerektirdiği duygusal ortama kolayca girmelerini sağlamaktır.

1916'da George Pearson'da filim yönetmeni olarak çalıştığı yıllar boyunca tuttuğu günlüklerinde şöyle demektedir: "Sonuçta her stüdyoda bir piyano bulundurulması gerektiğine inandım". Bunun nedeni de kısaca çekim sırasında piyano ile çalınan müzik ile oyuncuların gerekli duygusal havaya sokulabilmesidir. 1916 da Pearson, bu düşünceden yola çıkarak filim stüdyosunda bir üçlü görevlen-

(*) The Technique of Film Music, 1975, s. 28-29.

dirdi. Bu üçlünün müzik repertuarı oldukça genişti ve Pearson'un istediği duygusal etkiyi sağlayacak türden müzik yapıyordu. Bu üçlünün çalışmaları daha sonraları gramofon plakları da eklenecek daha da güçlendirdi. Oyuncuların denemesinden sonra çekime geçildiğinde bu üçlü Pearson'un istediği duygusal havaya göre müzik yapar ve oyuncuları etkileyerek çekimi yapılan sahnenin gerektirdiği havayı sağlardı. Müzik çok sıkı bir biçimde denetleniyor ve müzik yapanlar sahnede görünmüyordu. Pearson, bir yandan oyunculara, müziğin sağladığı duygusal etkinin yaptıkları işin niteliğini olağan üstü etkilediğini söylerken bir yandan da, sahnenin duygusal havasındaki en küçük bir değişikliğin önceden müzik aracılığıyla hazırlanmasını sağlıyordu çünkü bu değişiklikler, çok iyi zamanlanması ve çalınan parçaya da uygun bir biçimde yansıtılması gereken değişikliklerdir.

George Pearson belki de, orkestrayı filim stüdyosuna getiren ilk yönetmendi. Pearson oluşturduğu bu üçlüyü 1916'dan sesli filimin ortaya çıkışına kadar sürekli olarak kadroda tuttu. Pearson bu satırların yazarlarına, bu konuda şu açıklamada bulunmuştur. "Müzik sessiz filmin duygusal diyalogudur". Maurice Elvey'de George Pearson gibi müziğin oyuncuları etkilemedeki önemine içten inanan yönetmenlerden biriydi ve bu konuda şunları söylemiştir; "California'da çekim sırasında, hatta dış çekimlerde bile uygun duygusal havayı sağlamak için bir üçlü kullanırdım". Elvey'in üçlüsü, bir piyano, bir keman ve bir gitardan oluşuyordu.

Anthony Asquith'de ilk kez 1927 yılında "Shooting Stars" adlı filiminde Cricklewood stüdyosunda ve daha sonraki filmi olan "Underground" da bir orkestra kullandı; ancak üçüncü filmi olan **Cottage on Dartmoor**'da (1928) orkestra kullanılmaktan vazgeçti. Oysa bu filmin konusu, stüdyoda orkestra kullanımına çok uygundu. Sinemaya sesin girmesinden sonra bu filim Berlin'de Victor Peers'in yönetiminde dudak ve hareket eşlemesine özen gösterilecek biçimde yeniden seslendirildi.

Pearson tarafından yönetilen önemli bir filmin ticari gösterimi sırasında bir orkestra tam kadro olarak salonda yer almıştır. Pearson bu filmin yönetimi sırasında deneme için tüm orkestrayı stüdyo ya çağırılmış ve orkestra şefi olan Louis Levy'e aynı orkestranın filimin gösterimi sırasında da etkili olup olmayacağını danışmıştır. Uzun tartışmalar sonucu görüntüye eşlik edecek olan

müziğin dikkatle hesaplanmış, zamanlanmış bir metni ortaya çıkmış ve bu müziğin filimle birlikte dağıtımına başlanmıştır. George Pearson'un unutamadığı ve olay yaratan gösterimlerinden biri de **Ultus, the Man from the Dead** adlı filiminin 1916 yılı başlarındaki gösterimiydi. Bu olay için gösterimde yer alacak orkestra üyeleri, merkezi Londra'da Shepherds Bush'daki Gaumont stüdyolarına açık tramvaylarla taşındı. Bu stüdyolardaki orkestra üyeleri siyah bezlerden dev bir boş tabutu andıran sahnede uygun bir yere yerleştirildiler. Zaman zaman bir hoparlörden, Dante'nin şu dizesi okunuyordu; "Buraya düşenler bütün ümitlerinizi bir kenara bırakın". Orkestra sahnenin önünde, tabutun baş tarafındaydı. Filmin gösterimine Schubert'in "**Bitmemiş senfónisi** ile başlandı. Bu senfoni o zamanlar halk tarafından pek bilinmiyordu. Sonuçta izleyiciler üzerinde elde edilen etki olumlu ve güçlüydü. Bu olay büyük bir orkestranın filimin gösterimine getirilmesiyle belki de İngiltere'de ilk kez gerçekleştiriliyordu.